

КОРПОРАТИВ МОЛИЯНИ БОШҚАРИШНИНГ ДОЛЗАРЪ МАСАЛАЛАРИ

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ТОШКЕНТ МОЛИЯ ИНСТИТУТИ

**КОРПОРАТИВ МОЛИЯНИ
БОШҚАРИШНИНГ ДОЛЗАРБ
МАСАЛАЛАРИ**

Монография

**Тошкент
«IQTISOD-MOLIYA»
2017**

УЎК: 336.6
КБК: 65.050.2-93

Иқтисод фанлари доктори Бувсара Тошмуродованинг
умумий таҳрири остида

Муаллифлар жамоаси:

Б.Тошмуродова, С.Элмирзаев, Н.Турсунова,
Н.Шерқўзиева, О.Хамдамов, Ж.Қурбонов,
М.Зокиржонов, Н.Ортиқов

Тақризчилар: и.ф.д., проф. О.Иминов;
и.ф.д., проф. Н.Хайдаров

К-71 Корпоратив молияни бошқаришнинг долзарб масалалари:
Монография; – Т.: «Iqtisod-Moliya», 2017. – 224 бет.

Мазкур монографияда корпоратив молияни бошқаришда долзарб масалалардан ҳисобланган корпоратив тузилмалар молиявий барқарорлигини таъминлашда молиявий менежментнинг аҳамиятини ошириш, корпоратив молия ва давлат молияси ўртасидаги ўзаро боғлиқлик механизмидан самарали фойдаланиш, корпоратив тузилмаларда молиявий таъминотни самарали ташкил этиш, инвестицион фаолият самарадорлигини ошириш, молиявий рискларни баҳолаш ва бошқариш орқали уларга таъсир даражасини камайтириш, корпоратив тузилмалар ва молия бозори институтларинг ўзаро фаолият уйғунлигини таъминлашнинг устувор йўналишларини белгилаш, корпоратив молияни бошқаришда солиқ муносабатларини самарали ташкил этиш масалаларига доир тадқиқотлар жамланган ҳамда муаллифларнинг тегишли масалалар бўйича илмий таклиф ва амалий тавсиялари келтирилган.

Монография Тошкент молия институтининг 2017 йил 28 апрелдаги Кенгашида муҳокама қилинган ва №9/7.8-сонли қарори билан нашрга тавсия этилган

УЎК: 336.6
КБК: 65.050.2-93

ISBN 978-9943-13-667-0

© Муаллифлар жамоаси, 2017
© "Iqtisod-Moliya", 2017

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. 1992 йил 8 декабрь.
2. Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 2007 йил 28 декабрь.
3. Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси. 1995 йил 21 декабрь.
4. Ўзбекистон Республикаси “Қимматли қоғозлар бозори тўғрисида”ги Қонуни. 2015 йил 3 июнь.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат бюджети параметрлари ва асосий макроиктисодий кўрсаткичлари прогнози тўғрисидаги қарорлари (2007-2016 йиллар бўйича).
6. Arthur J. Keown, John D. Martin, J. William Petty. Foundations of finance: the logic and practice of financial management. 8th ed. USA: “Pearson education”, 2014. 522 p.
7. Jonathan Berk, Peter DeMarzo. Corporate finance. 3rd ed. Pearson, 2014. 1141 p.
8. Glen Arnold. Corporate financial management. 5th ed. Pearson Education Limited, 2013. 1107 p.
9. Яхёев Қ.А. Солиққа тортишнинг назарий асослари ҳақида айрим мулоҳазалар // Молия. Т., 2009. №2. Б. 53-55.
10. Жаҳон банкининг “Бизнес юритиш” ҳисоботлари.

МУНДАРИЖА

<i>Кириш</i>	3
--------------------	---

I боб. КОРПОРАТИВ ТУЗИЛМАЛАР МОЛИЯВИЙ БАРҚАРОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА МОЛИЯВИЙ МЕНЕЖМЕНТНИНГ АҲАМИЯТИНИ ОШИРИШ МАСАЛАЛАРИ..... 6

1.1. Молиявий менежментнинг иқтисодий моҳияти, функцияси ва вазифалари	7
1.2. Корпоратив тузилмалар молиявий барқарорлигини таъминлашда молиявий менежментнинг ўрни ва аҳамияти.....	18
1.3. Корпоратив тузилмаларда молиявий менежментни ташкил этиш механизми ва асосий хусусиятлари	25
<i>Хулоса</i>	31
<i>Фойдаланилган адабиётлар</i>	32

II боб. КОРПОРАТИВ МОЛИЯ ВА ДАВЛАТ МОЛИЯСИ ЎРТАСИДАГИ ЎЗАРО БОҒЛИҚЛИК МЕХАНИЗМИ..... 34

2.1. Корпоратив тузилмалар ва давлат ўртасидаги ўзаро молиявий муносабатлар тизими	34
2.2. Давлат ва корпоратив тузилмалар ҳамкорлигида ўзаро инвестицион муносабатларни самарали ташкил этиш йўллари	40
2.3. Мамлакатимиз акциядорлик жамиятларида давлат иштироки ҳолати таҳлили	50
2.4. Давлат ва корпоратив молия муносабатларда солиқ хавфсизлигини таъминлаш масалалари.....	59
<i>Хулоса</i>	64
<i>Фойдаланилган адабиётлар</i>	68

III боб. КОРПОРАТИВ МОЛИЯНИ БОШҚАРИШДА МОЛИЯВИЙ ТАЪМИНОТНИ САМАРАЛИ ТАШКИЛ ЭТИШ ЙЎЛЛАРИ 70

3.1. Корпоратив тузилмаларда молиявий таъминотнинг назарий ва ташкилий жиҳатлари	71
3.2. Корпоратив тузилмаларда молиявий ресурсларни жалб қилишнинг амалдаги ҳолати.....	82
3.3. Корпоратив молияни бошқаришда молиявий таъминотни самарали ташкил этиш масалалари.....	95
<i>Хулоса</i>	101
<i>Фойдаланилган адабиётлар</i>	103

IV БОБ. КОРПОРАТИВ МОЛИЯНИ БОШҚАРИШДА ИНВЕСТИЦИОН ФАОЛИЯТ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ МАСАЛАЛАРИ	105
4.1. Корпоратив молияни бошқаришда инвестицион фаолиятнинг иқтисодий моҳияти ва аҳамияти	106
4.2. Корхона инвестицион фаолиятини молиялаштириш манбалари	111
4.3. Корпоратив тузилмалар инвестицион фаолиятига таъсир этувчи омиллар ва инвестицион лойиҳалар самарадорлигини баҳолаш усуллари	121
<i>Фойдаланилган адабиётлар</i>	135

V БОБ. КОРПОРАТИВ МОЛИЯНИ БОШҚАРИШДА МОЛИЯВИЙ РИСКЛАРНИ БАҲОЛАШ ВА БОШҚАРИШНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ.....	137
5.1. Молиявий рискларни баҳолаш ва бошқаришнинг эволюцияси	137
5.2. Молиявий рискларни тавсифи ва таснифи.....	142
5.3. Молиявий рискларни миқдорий баҳолаш кўрсаткичлари	145
5.4. Молиявий рискларни сифатий баҳолаш ва бошқариш амалиёти	152
<i>Хулоса</i>	166
<i>Фойдаланилган адабиётлар</i>	167

VI БОБ. КОРПОРАТИВ ТУЗИЛМАЛАР ВА МОЛИЯ БОЗОРИ ИНСТИТУТЛАРИНИНГ ЎЗARO ФАОЛИЯТ УЙГУНЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ МАСАЛАЛАРИ.....	169
6.1. Молия бозорининг корпоратив тузилмалар фаолиятидаги аҳамияти ва ўзарo фаолияти уйғунлиги	169
6.2. Молия бозорида корпоратив қимматли қоғозлар курсини белгилаб берувчи омиллар	177
6.3. Бизнесни ташкил этиш шакллари ва уларнинг молия бозорида операцияларни амалга ошириш имкониятларини ошириш масалалари.....	181
<i>Хулоса</i>	187
<i>Фойдаланилган адабиётлар</i>	188

VII БОБ. КОРПОРАТИВ МОЛИЯНИ БОШҚАРИШДА СОЛИҚ МУНОСАБАТЛАРИНИ САМАРАЛИ ТАШКИЛ ЭТИШ МАСАЛАЛАРИ	189
7.1. Корпоратив молиявий муносабатлар ва солиққа тортиш амалиётининг ўзарo боғлиқлиги.....	190

7.2. Корпоратив молияни бошқаришда солиқ менежментининг ташкилий хусусиятлари	198
7.3. Корпоратив тузилмаларда солиқ ва мажбурий ажратмалар таҳлили	204
7.4. Амалга оширилаётган солиқ ислохотлари ва солиқларнинг бизнес муҳитига таъсирини камайтириш масалалари	210
<i>Хулоса</i>	218
<i>Фойдаланилган адабиётлар</i>	220

Б.Тошмуродова, С.Элмирзаев, Н.Турсунова,
Н.Шеркўзиева, О.Хамдамов, Ж.Курбонов,
М.Зокиржонов, Н.Ортиқов

КОРПОРАТИВ МОЛИЯНИ БОШҚАРИШНИНГ ДОЛЗАРЪ МАСАЛАЛАРИ

Монография

Муҳаррир Б. Каримов
Бадий муҳаррир М. Одилов
Компьютерда саҳифаловчи У. Рахматов

Нашр. лиц. АІ № 174.
Босишга рухсат 15.08.2017-йилда берилди.
Бичими 60x84 ¹/₁₆. Offset қоғози №2. «Times» гарнитураси.
Шартли б.т. 12,9. Нашр ҳисоб т. 13,5.
Адади 50 дона. 39-buyurtma.

“IQTISOD-MOLIYA” нашриёти
100000, Тошкент, Амир Темур, 60^{«А»}.

“HUMOIYUNBEK-ISTIQLOL MO‘LIZASI”
босмахонасида чоп этилди.
100000, Тошкент, Амир Темур 60^{«А»}.